

[nová] Čeština
doma
& ve světě

2 2014

Nová čeština doma a ve světě

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
2/2014

Redakce:

Vedoucí redaktorka – Mgr. Kateřina Romaševská
Výkonná redaktorka – Mgr. Katarzyna Vaculová
Členové redakce – Mgr. Adriana Filas, Mgr. Oleksandr Sukhanek,
Mgr. Maria Simeunovich-Skvortsova
Korektorky – Mgr. Olga Fojtíková, Bc. Jana Georgievová, Bc. BcA. Markéta Kraevská,
Mgr. Iva Pospíšilová

Adresa redakce:

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií FF UK
nám. J. Palacha 2, 116 38 Praha 1
Tel. (+420) 221 619 347, e-mail: ncds@ff.cuni.cz

Objednávky vyřizuje:

Vydavatelství Filozofické fakulty UK v Praze,
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1, e-mail: books@ff.cuni.cz

Návrh grafické úpravy a obálky: Studio Lacerta (www.sazba.cz)
Sazba: Lukáš Vavrečka, nakladatelství Pavel Mervart (www.pavelmervart.cz)

Obsah

Úvodní slovo	8
Recenze	10
Jiří Kraus Barešová, I. – Dytrtová, M. (2014): <i>Problematika české transkripce japonštiny a pravidla jejího užívání.</i> Olomouc: Univerzita Palackého.	11
Tereza Nakaya Barešová, I. – Dytrtová, M. (2014): <i>Problematika české transkripce japonštiny a pravidla jejího užívání.</i> Olomouc: Univerzita Palackého.	13
Eva Růžičková Kostelecká, Y. (2013): <i>Žáci-cizinci v základních školách. Fakta, analýzy, diagnostika.</i> Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.	17
Jarmila Valková Holá, L. – Bořilová, P. (2014): <i>Čeština Expres 3</i> Praha, Akropolis.	19
Články	35
Milan Hrdlička <i>O obtížnosti českého skloňování z pohledu jinojazyčných mluvčích</i>	36
Karel Kulich <i>K otázce kategorie životnosti a neživotnosti (V souvislosti s výukou češtiny pro cizince na základě ruštiny)</i>	44

Markéta Kraevská <i>Česká a bulharská komiksová citoslovce</i>	64
Zdeněk Salzmann <i>Apoteóza (oslava) piva</i>	75
O autorech tohoto čísla	81

Kostelecká, Y. (2013):

Žáci-cizinci v základních školách. Fakta, analýzy, diagnostika.

Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

Eva Růžičková

Stoupající počet imigrantů setrvávajících na území České republiky je dlouhodobým trendem, a proto je více než přínosné, že se stále více odborníků věnuje problematice integrace cizinců do české společnosti, přičemž neopomíjí ani tak podstatnou součást tohoto fenoménu, jako je zařazení dětí, jejichž mateřským jazykem není čeština, do českého školského systému.

Autoři knihy *Žáci-cizinci v základních školách: fakta, analýzy, diagnostika* právem spatřují schopnost ovládat jazyk majoritní společnosti jako významnou podmínku bezproblémové integrace jedince do dané společnosti, a proto svou pozornost věnují žákům českých základních škol, jejichž komunikační dovednosti jsou v českém jazyce omezené. Nahlíží na tuto problematiku komplexně prostřednictvím několika úhlů pohledu, které publikaci určují základní strukturu. Jedná se o fakta a statistické údaje, poznatky z pedagogické praxe a testování řečových dovedností žáků-cizinců. Fakta a závěry jsou doplněny o diagnostický test, který byl použit pro sběr dat.

První kapitola obsahuje data přinášející přehled celkové situace u nás. Je věnována počtu, struktuře a rozmístění cizinců na našem území a žáků-cizinců v českých základních školách. Obsahuje rozsáhlé statistické údaje, které odrážejí nejen souhrnný počet cizinců žijících v ČR, ale i vývoj tohoto počtu, věkovou strukturu a zastoupení příslušníků vybraných národností a jejich dětí. Stejně tak komplexní jsou i údaje o počtu žáků-cizinců ve školách. Uvádějí věkové schéma a rozmístění žáků-cizinců v jednotlivých typech škol po celém našem území, s užším zaměřením na situaci v Praze, jež se profiluje jako centrum s největším počtem cizinců v základních školách.

Druhá kapitola s názvem *Integrace žáků-cizinců do českých škol očima pedagogů* nabízí vhled do praxe oslovených škol a konkrétní příklady znamenající při kvalitativní studii. Výzkumu uskutečněného mezi říjnem a prosincem roku 2009 se zúčastnilo 16 pražských základních škol. Cílem realizovaných polostrukturovaných rozhovorů se zástupci vedení vybraných základních škol a se zástupci učitelů bylo shromáždit informace o tom, jakým způsobem na dané škole probíhá integrace žáků-cizinců a jaké zkušenosti mají oslovené školy s tímto jevem. Vzhledem k tomu, že v České republice v současné době neexistuje metodika, která by integraci těchto

žáků nějak závazně upravovala, jsou záznamy z takovýchto výzkumů o vlastních postupech a metodách jednotlivých škol, jak se s integrací v mnohdy složitých situacích vypořádávají, velice přínosné, až inspirativní. Umožňují nám pohled na to, jakým způsobem jsou žáci-cizinci přijímáni do škol, zařazováni do ročníků s ohledem na věk a náplň učiva nebo jak jsou hodnoceni. Přináší informace o aktivitách škol napomáhajících integraci, způsobech, kterými je jednotlivé školy využívají, jaké s nimi mají zkušenosti, které se jim osvědčily a které méně. Výsledky výzkumu obsahují i reflexi pedagogů na dotazy týkající se kurzů českého jazyka pro rodiče a vzdělávání učitelů zaměřeného na integraci cizinců, hodnocení systémových prvků využívané na našich školách, současnou legislativu i finanční otázku integračního procesu.

Výsledky pilotní studie, jejímž předmětem zkoumání byly řečové dovednosti žáků-cizinců, jsou obsahem třetí části knihy. V jejím úvodu autoři poukazují na potřebu testování žáků-cizinců a fakt, že v ČR neexistují standardizované diagnostické testy řečových dovedností žáků-cizinců, jež by umožnily objektivně kvalifikovat zmíněné dovednosti a pokrok, který udělají integrovaní žáci v průběhu jednoho roku, přinesly možnost exaktně hodnotit, zda a v kterém ohledu je pro některá etnika jazyková integrace složitější než pro jiná, a zjistit, jak skutečně velká je jazyková bariéra, kterou integrovaní žáci trpí. Autoři se proto rozhodli vytvořit standardizovaný test jazykových schopností dětí, který testuje dosaženou úroveň jejich zvládnutí češtiny ve čtyřech řečových dovednostech – čtení s porozuměním, poslechu s porozuměním, psaném projevu a schopnosti konverzace. V roce 2010 tak pilotně otestovali vzorek 153 dětí z vybraných pražských základních škol a v roce 2011 uskutečnili opakované testování s upraveným diagnostickým testem. Publikace obsahuje podrobné informace o testovaném vzorku žáků a školách, v nichž testování proběhlo, výsledky testování žáků v jednotlivých školách, průměrná skóre jednotlivých dovedností a jejich interpretace, včetně zhodnocení předem stanovených hypotéz výzkumníků. Dále nalezneme také údaje o výsledcích testů provázané s různými kategoriemi žáků, tedy s ohledem na jejich věk, pohlaví, délku pobytu v Česku nebo příslušnost k etnické skupině, a výsledky dílčích testů. (Pro každou řečovou dovednost byly vytvořeny dílčí testy na třech postupně vzrůstajících úrovních obtížnosti, odpovídajících A1, A2, B1 Společného evropského referenčního rámce.) Závěr třetí části je věnován srovnání výsledků z pilotního testování s výsledky z opakovaného testování řečových dovedností vybraných žáků, které proběhlo s ročním odstupem.

Odborný základ vědeckých výzkumných projektů, jejichž výsledky publikace přináší, a obsáhlých faktických údajů je patrný z uvedené použité literatury a datových zdrojů. Autoři čerpali ze zásadních děl české i zahraniční literatury věnujících se především tématu integrace cizinců a žáků-cizinců, z hojných zdrojů statistických údajů v tištěné i elektronické podobě, zákonů a dalších legislativních norem.

Zásadní vklad této knihy spatřuji v její komplexnosti a informacích, jež jsou pro odborníky zabývající se problematikou integrace žáků-cizinců více než přínosné. Obohacující jsou konkrétní výsledky výzkumu, především ty, které jsou překvapivé a nejsou zásadně podloženy v dosud vydané odborné literatuře. Cenným praktickým příkladem je zmíněná příloha obsahující detailní popis testovacího instrumentu včetně způsobu, jakým byl vytvořen.

Bibliografie:

Kostecká, Y. a kol. (2013): Žáci-cizinci v základních školách: fakta, analýzy, diagnostika. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

